

Михайло Савчин

перекрестной юрисдикции с точки зрения конституционной защиты прав человека в свете положений Соглашения об ассоциации Украины с ЕС. Раскрыты механизмы перекрестной юрисдикции на основе методологии правового плюрализма в треугольнике Суд ЕС – конституционные суды – Европейский суд по правам человека. Определена роль конституционных традиций и ценностей в праве при разрешении коллизий, которые проистекают из многоуровневости и конкуренции судебных юрисдикций в свете юриспруденции Суда ЕС.

Ключевые слова: многоуровневый конституционализм, верховенство права ЕС, конституционность, конституционный контроль, преюдициальный запрос.

В статье проанализировано явление

перекрестной юрисдикции с точки зрения конституционной защиты прав человека в свете положений Соглашения об ассоциации Украины с ЕС. Раскрыты механизмы перекрестной юрисдикции на основе методологии правового плюрализма в треугольнике Суд ЕС – конституционные суды – Европейский суд по правам человека. Определена роль конституционных традиций и ценностей в праве при разрешении коллизий, которые проистекают из многоуровневости и конкуренции судебных юрисдикций в свете юриспруденции Суда ЕС.

Ключевые слова: многоуровневый конституционализм, верховенство права ЕС, конституционность, конституционный контроль, преюдициальный запрос.

In the article analyzes the phenomenon of cross-jurisdiction in terms of the constitutional protection of human rights in the context of the Association Agreement Ukraine with the EU. The mechanism of cross-jurisdiction based on the methodology of legal pluralism in the triangle of the European Court of Justice constitutional courts European Court of Human Rights. The role of the constitutional traditions and values in the law in dealing with conflicts arising from multilevel and competition of jurisdiction in the light of the jurisprudence of the European Court of Justice.

Key words: constitutional review, constitutionality, multilevel constitutionalism, the supremacy of EU law, prejudicial inquiry.

Вступ. Підписання Україною та ратифікація Верховною Радою України Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом (далі – УА) відкриває нові грані у механізмі захисту прав людини. Цей механізм набуває багаторівневого і перехресного характеру, що зумовлює існування змішаних юрисдикцій. Преамбула УА передбачає, що Україна поступово адаптує своє законодавство до *acquis communautaires* ЄС згідно її цілей та має забезпечити ефективно її виконання.

Це новий феномен у вітчизняному праві і з цими ж проблемами мають справу інституції правозахисту, насамперед національні суди, вже певний час у ЄС і можна взяти за основу саме цей досвід. Тут виникають такі питання. По-перше, сьогодні існує проблема перехресного співвідношення юрисдикцій – юрисдикції Конституційного Суду України (далі – КСУ), Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), процедури захисту в рамках Європейської соціальної хартії (переглянутої). По-друге, це проблема багаторівневої взаємодії юрисдикцій – урахування *acquis* ЄС та співвідношення юрисдикцій Суду ЄС, національних конституційних судів та верховних (касаційних) судів. У цьому контексті є також актуальним вивчення висновку Суду ЄС щодо перехресної юрисдикції ЄСПЛ та співвідношення права ЄС і положень Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод (далі – ЄКПЛ), їхній вплив на *acquis* ЄС у світлі вимог УА, а також практики КСУ по деяких «складним» питанням співвідношення конституційного і міжнародного права.

1. Правовий плюралізм у світлі концепції «правової Буковини» та феномен перехресної юрисдикції. Гюнтер Тойбнер, характеризуючи різнорівневі правопорядки, пов'язані із взаємодією різних правових культур, дає їм характеристику в якості «правової Буковини» [1]. За такого бачення права його нормативність пов'язана скоріше не з нормами права, що є загальним місцем для вітчизняної юриспруденції (і певною мірою робить її цинічною, нелюдською), як насамперед дієвість

УДК 340+341.1

САВЧИН Михайло Васильович,

© М. Савчин, 2015

доктор юридичних наук, доцент, професор Ужгородського національного університету.

і ефективність конкретних юридичних конструкцій, вирішення життєвих ситуацій, спорів та колізій.

Власне кажучи, Суд ЄС таке розуміння права ще сформулював у справі *Costa v. ENEL* [2], в якій визнав, що Європейські Співтовариства формують правовий порядок *sui generis*, який однаковою мірою поширюється, як на держави-учасниці Співтовариств, такі і їх фізичних і юридичних осіб і володіє верховенством стосовно національних правопорядків, на розвиток позиції у справі *van Gend and Loos* [3]. Потім у справі *Frankovich and oth.* сформульовано композитний каскад відповідальності перед приватними особами, як Співтовариства, так і держав-членів:

«У разі невиконання будь-якою державою-членом свої зобов'язань відповідно до частини третьої статті 189 Договору щодо вжиття всіх необхідних заходів для досягнення результату, приписаного директивою, вимога повної ефективності цього правила законодавства Співтовариства вимагає, що повинна бути забезпечено право на відшкодування збитку, яке відповідало трьом умовам, а саме: по-перше, результат, передбачений директивою повинен спричинити за собою надання прав фізичним особам; по-друге, вона повинна включати можливість визначити зміст цих прав на основі положень директиви; і по-третє, що має існувати причинно-наслідковий зв'язок між порушенням зобов'язання держави та втратами і збитками, понесеними потерпілим.

За відсутності будь-якого законодавства Співтовариства відповідно до норм національного законодавства про відповідальність, держава повинна надати відшкодування за заподіяні втрати і збитки. Тим не менш, відповідні матеріальні і процесуальні умови, передбачені в національному законодавстві держав-членів не повинні бути менш сприятливими у порівнянні з аналогічними національними вимогами і не повинні бути сформульовані таким чином, щоб з їхня реалізація стали практично неможливою або занадто ускладненою, щоб отримати належне відшкодування» [4].

На прикладі цих справ ми бачимо багаторівневу і композитну структуру права Європейських Співтовариств, яке поступово трансформувалося у наднаціональне право Європейського Союзу. Адже тут не просто визнається примат права ЄС над національними правопорядками держав-членів ЄС, а також і зворотне – право вимоги громадян держав-членів ЄС як до самих цих держав, так і до інститутів ЄС щодо захисту поваги їхньої гідності і права у повному обсязі. З точки зору верховенства національних конституцій тут проблема переміщається у наднаціональність права ЄС, правовий доробок якого, *acquis communautaires*, має перевагу над національним законодавством, в тому числі над національними конституціями.

У такий спосіб право ЄС набуває композитного характеру, оскільки воно є багаторівневим відповідно до засад пропорційності і субсидіарності стосовно національних правових систем. Композитна структура європейського конституціоналізму відіграла свою роль при творенні Конституції для Європи, яка зазнала невдачі в зв'язку із діалогом правових культур у рамках Співтовариств, що пізніше переросло в установчий процес, наслідком якого стало ухвалення Лісабонського договору 2008 року.

Так само, наднаціональність права ЄС впливає на структуру національного правозахисту та зміщує акценти у розумінні національного суверенітету. До речі, знаменита формула *Solange* (дослівно, з нім. – «до тих пір») щодо допустимих меж делегування (передачі) частини суверенних повноважень держави інститутам Європейських Співтовариств, сформульована ФКС спирається саме на ефективності національної системи захисту прав людини [5; 6]. Ця формула стала власне методологічною основою для вирішення справ *Maastricht* та *Lisbon* щодо відповідності Маастрихтського і Лісабонського договорів Основному Закону 1949 року.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод є міжнародним договором, який заснував європейську систему правозахисту в якості реакції на нелюдність правових процедур та матеріального права в Німеччині в період нацизму. Саме в якості реакції на злочини проти людяності і миру, виявлені під час Нюрнберзького та Токійського процесів, постала імперативна регіональна міжнародна система захисту прав людини.

Стаття 53 ЄКПЛ визначає, що її механізм встановлює мінімальний стандарт захисту прав людини – будь-які заходи, що вживаються на підставі Конвенції, та її тлумачення не можуть мати наслідком «обмеження чи зневагу» прав і свобод людини, які гарантуються національним законодавством та міжнародними договорами держави-учасниці Конвенції. Мінімальний стандарт, який закладений конвенційним механізмом має узгоджуватися із національними конституційними гарантіями, які ЄСПЛ не завжди включає у власне розуміння ефективних засобів правового захисту у сенсі положень статей 6 і 13 ЄКПЛ. У свою чергу, через національні конституційні суди виникає механізм конституційної перевірки, що зумовлює множинність та плюралізм юрисдикцій національного та міжнародного захисту прав людини.

ЄСПЛ сформулював підхід, що предмет і мета Конвенції як правового акту, що забезпечує захист прав людини, вимагає, щоб її норми тлумачилися і застосовувалися таким чином, щоб зробити її гарантії дієвими і ефективними [7]. Конвенція гарантує не теоретичні й ілюзорні права, а права, які мають практичний вплив і є ефективними [8]. У справі щодо бомбардувань колишньої Югославії Суд вказав, що Конвенція повинна тлумачитися, наскільки це можливо, відповідно до інших принципів міжнародного права, частиною якого вона є [9]. Такий підхід ЄСПЛ стане визначальним у світлі дискурсу стосовно універсалізму і релятивізму прав людини та ефективності системи захисту прав людини, а також особливостей структури правозахисту в ЄС. Як буде розглянуто нижче, проблема стосується зважування цінностей у праві на різних рівнях правозахисту – національному, міжнародному та наднаціональному.

2. Багаторівневність юрисдикцій та цінності в праві. При вступі держав у певні міждержавні чи наднаціональні інституції виникає низка питань пов'язаних із реалізацією національного суверенітету та здійснення зовнішньополітичного курсу національних держав у контексті багаторівневого конституціоналізму [10] чи конституційного плюралізму [1]. У цьому відношенні знаменним є аналіз проф. Райнера Арнольда стосовно співвідношення юрисдикцій Федерального конституційного суду ФРН, Суду ЄС та ЄСПЛ, що передбачає урахування певних економічних, політичних, соціальних та культурних факторів в ухваленні юридичних рішень [11].

Синтетизм у порівняльно-правовому дослідженні питання наднаціональності є ключовим, оскільки дає змогу розкрити ці суперечності і надати певні інструменти для їх вирішення. Звісно, що якісним методологічним критерієм служать права людини і основоположні свободи, повага до яких є фундаментальною вимогою діяльності сучасної державності будь-якого типу, оскільки вони виражають її сенс функціонування. За таких умов питання національного суверенітету набуває нових сенсів, оскільки держава не завжди здатна належно забезпечити гідність індивіда, зважаючи на обмежений доступ до ресурсів та підвищенням вимог сталого розвитку суспільства, яке вступає в стадію розвитку високих інформаційних технологій, з якими пов'язані якість послуг, зокрема і публічних послуг, за якість яких несе відповідальність публічна влада. Звідси, впливають вимоги якості до законодавства, управління і правосуддя. Також є різною вага інститутів судового конституційного контролю, яким доволі часто приходиться конкурувати із традиційними проявами доктрини суверенітету парламенту.

З урахуванням положень Преамбули та пунктом d частини першої статті 1 УА [12] Україна має забезпечувати зближення національного законодавства з *acquis communautaires* ЄС, тобто його правовим доробком. Це також передбачає урахування такого доробку на рівні адміністративної і судової практики. Як відзначає проф. Райнер Арнольд, напрям розвитку основних прав і свобод людини вказує на те, що хоча механізми їх реалізації та захисту в ЄС і ЄКПЛ автономні, позиції ЄСПЛ в тривалій перспективі набудуть пріоритетного значення. Це стосується не тільки правових положень, прямо запозичених з ЄКПЛ, які відповідно до правила тлумачення Хартії ЄС про основні права повинні використовуватися в незмінному вигляді, зберігаючи інтерпретацію ЄСПЛ та інших прав, що містяться в Хартії. Такий наслідок обумовлений принципом відкритості національних правових систем для впливу з боку міжнародного публічного права, з якого випливає обов'язок учасників ЄКПЛ тлумачити з урахуванням її положень весь масив права, а не лише запозичені з неї норми. Отже, тим самим підсилюватиметься роль ЄКПЛ та її вплив на інші акти ЄС у галузі прав людини [11, с. 71].

Відповідно до статті 6 Договору про ЄС (далі – ДпЄС) правова система ЄС ґрунтується на визнанні конституційних традицій держав-членів та приєднання ЄС до Конвенції ніяким чином не впливає на компетенцію Союзу, як вона визначена в установчих договорах. Композитна структура захисту прав людини в ЄС зумовлена специфікою дії Хартії основних прав людини ЄС, положення якої певним чином перехреснюються із положеннями ЄКПЛ.

Слід наголосити також на тому, що композитна, мереживна структура ЄС зумовлює різні рівні чинності положень зазначених правових актів. Положення ЄКПЛ є частиною національного законодавства держав-членів ЄС, а по відношенню до установчих актів ЄС вони відіграють роль вторинного права у силу свого міжнародно-правового характеру. З урахуванням наявних конституційних традицій держав-членів ЄС, як положення Хартії, так і ЄКПЛ впроваджуються (трансформуються) у національні правопорядки за допомогою різних механізмів, на що впливає панівна доктрина, стан законодавства, а також адміністративна та судова практика. Насправді, критично важливим є трансформація положень цих правових актів через їхню інтерпретацію. На відміну від ЄКПЛ, положення якої трансформуються у національні правопорядки через індивідуальні заходи та заходи загального характеру, зокрема, через перегляд сталої судової практики на підставі рішень

ЄСПЛ, рішення Суду ЄС, ухвалені на підставі установчих актів ЄС, зокрема Хартії основних прав людини, мають імперативний характер.

Підтвердженням цього є стаття 344 Договору про функціонування ЄС (далі ДпФЄС), якій визначається, що держави-члени ЄС зобов'язуються не представляти спори стосовно тлумачення і застосування установчих договорів на вирішення іншими способами ніж ті, що передбачені ними. Дане положення ДпФЄС підтверджує імперативний характер механізмів установчих договорів ЄС, які мають пряму дію згідно з принципом верховенства права ЄС. Хоча у вітчизняній доктрині висловлюється думка, що юрисдикція ЄСПЛ не пересікається із функцією тлумачення та застосування установчих договорів ЄС [13, с. 61]. Насправді, у Суді ЄС діє процедура преюдиціального запиту, відповідно до якого забезпечується єдність розуміння принципів права, сформульованих у прецедентному праві ЄСПЛ, у світлі положень первинного права ЄС (стаття 267 ДпФЄС).

Так само, з точки зору дії принципу верховенства національних конституцій, положення ЄКПЛ у державах-членах ЄС мають узгоджуватися із засадами конституційного порядку. Критично важливим має значення конституційна юриспруденція, яка у сенсі прецедентного права ЄСПЛ визнається в якості складової національних засобів правового захисту (*domestic remedy*) при умові існування інституту конституційної перевірки індивідуальних скарг (*amparo, Verfassungsbeschwerde*). При відсутності казуального контролю норм законодавства засоби конституційної юрисдикції не розглядаються в якості інструмента *domestic remedy*. У будь-якому разі, попри різні дискусії стосовно співвідношення національних конституцій та положень Конвенції, конституційні суди схильні до міжнародно-конформного тлумачення конституційних положень [14, 15].

Сукупність вказаних факторів зумовлює те, що як правовий акт ЄКПЛ так і не стала «статутним актом», в якості одного із первинних джерел права ЄС, як це передбачалося [16]. Однак з точки зору техніки викладу структури основоположних прав і свобод Конвенція, так само як і Європейська соціальна хартія (переглянута) [17] виграє у порівнянні з Хартією основоположних прав ЄС [18]. Водночас у ЄС склалася власна система правового захисту, так доволі сильні конституційні традиції держав-членів. Хоча контраверсійні зміни до угорської конституції, які набрали чинності 1 січня 2011 року, не є взірцем слідування європейським цінностям.

3. Роль висновку 2/13 Суду ЄС щодо положень ЄКПЛ та систематика джерел права ЄС. Пересікання чинності актів, які мають установчий характер стосовно наднаціональної природи ЄС, та актів, які виражають консенсус стосовно чинності міжнародного характеру, мають аналогічну природу як при співвідношенні національних конституцій та міжнародних договорів. Композитна, мереживна структура ЄС, заснована на повазі національної конституційної ідентичності держав-членів [19, с. 54-57], зумовила зміст та засади підходу Суду ЄС при аналізі проекту договору про приєднання ЄС до ЄКПЛ.

Водночас у своїй практиці Суд ЄС, який на початку своєї діяльності розглядав порівняно незначну кількість справ, пов'язаних із захистом прав людини, поважає юриспруденцію ЄСПЛ та цитує положення його рішення в якості аргументу для обґрунтування власних рішень [20, с. 239-242]. Така позиція Суду ЄС свідчить про рецепцію прецедентного права ЄСПЛ як сукупності принципів права, які визнаються вторинним джерелом права ЄС.

У своєму висновку 2/13 від 18 грудня 2014 року Суд ЄС постановив [21], що угода про приєднання ЄС до ЄКПЛ не відповідає частині статті 6 ДпЄС та Протоколу № 8. Така невідповідність полягала у негативному впливі на певні особливості та автономність права ЄС, зокрема, не забезпечує узгодженість між положеннями статті 53 ЄКПЛ та статті 53 Хартії. Такі побоювання Суду ЄС пов'язані із тим, що стаття 53 Хартії встановлює механізм узгодженості її положень не лише із положеннями ЄКПЛ, а також узгодженість положень ЄКПЛ із положеннями конституцій держав-членів ЄС. Суд ЄС також наголосив, що вирішення питань стосовно ЄС з боку ЄСПЛ стосується *ratione materiae* права ЄС у силу положень статті 344 ДпФЄС, що може породити спори між державами-членами ЄС та між державами-членами та самим ЄС. Такі правила не враховують специфіки процедури преюдиціального запиту, яка встановлена статтею 267 ДпФЄС, в силу якого Суд ЄС надає інтерпретацію первинному праву ЄС, а також висновки щодо чинності та тлумачення правових актів інститутів, органів та установ ЄС. Окремо Суд ЄС застеріг, що окремі процедури у рамках спільної зовнішньої і безпекової політики ЄС передбачають відмінний механізм судової перевірки, які не включають процедури перевірки поза рамками інститутів, органів та установ ЄС.

Власне кажучи, аналізований висновок Суду ЄС не змінює природи судового прецедентного права ЄСПЛ, оскільки воно залишається зводом принципів права у галузі прав людини із всіма наслідками, що випливають із природи принципів права як вторинних джерел права ЄС. Загалом склалася усталена практика поваги прецедентного права ЄСПЛ, положення якого відтворюються

у рішеннях Суду ЄС в якості аргументу їхнього обґрунтування. У цьому відношенні прецедентне право ЄСПЛ влітається у тло *acquis* ЄС, оскільки рівною мірою виражає накопичення та відтворення практики забезпечення прав людини і основоположних свобод в ЄС. У цьому контексті зростає роль аналітичної юриспруденції у частині техніки розмежування предмета судових юрисдикцій, поваги до усталеної судової практики різнорівневих і різнопорядкових судових юрисдикцій, що впливає на техніку аргументації судових рішень та розуміння обсягу змісту прав і свобод людини.

Висновки. Аналіз юридичної дії міжнаціонального та наднаціонального права на прикладі взаємодії права Ради Європи і права Європейського Суду у галузі прав людини на прикладі права ЄС засвідчує, що має місце явище перехрещення юрисдикцій. Багаторівневий конституціоналізм, який є якісною рисою права ЄС, передбачає декілька рівнів юрисдикцій, що зумовлює їхню конкуренцію та особливі механізми судового контролю – Суд ЄС, конституційні суди чи аналогічні інститути – верховні (касаційні) суди. Якщо національні суди зобов'язані додержуватися вимог права ЄС, яке володіє приматом стосовно національного права, то ЄКПЛ і практика ЄСПЛ застосовуються національними конституційними судами відповідно до методу конституційно-конформного тлумачення положень Конвенції як міжнародного договору. Загалом, національні конституційні суди поважають прецедентне право ЄСПЛ, але при цьому враховують національну конституційну традиції та правові цінності. При цьому виникають питання щодо розуміння окремих положень національного законодавства як у світлі положень національної конституції, так у світлі положень Конвенції.

Дещо відмінна ситуація при співвідношенні юрисдикцій Суду ЄС, який є інститутом наднаціональної правової системи, та ЄСПЛ, який є інститутом захисту прав людини регіональної міжнародної системи. За такої системи Суд ЄС враховує положення ЄКПЛ та прецедентне право ЄСПЛ у сукупності як звід принципів права у галузі прав людини. При цьому національні суди через процедуру преюдиціального запиту можуть ставити питання перед Судом ЄС, у якому обсязі враховувати прецедентне право ЄС у світлі дії загальних принципів права як вторинного джерела права ЄС.

Це має далекосяжні наслідки для національної правової системи, оскільки зумовлює поглиблення юридичної техніки обґрунтування судових рішень, а також поглиблення ступеня спеціалізації підготовки юристів, як практиків, так і науковців. Ці питання є важливим для вітчизняного правознавства, оскільки вони рівною мірою зачіпають добросовісне виконання Україною своїх зобов'язань перед Радою Європи та перед ЄС у силу положень Угоди про асоціацію.

1. Teubner Guenter. 'Global Bukovina': Legal Pluralism in the World Society / Guenter Teubner // *Global Law without a State*. Ed. by Guenter Teubner. – Aldershot: Dartmout Gower, 1997. – 307 p.
2. *Costa v. ENEL*, 1964 E.C.R. 1251, 8 13.
3. *van Gend and Loos*, 1963 E.C.R. 1, 10.
4. *Frankovich, Bonifaci and Oth. v. Italy Republic*, 1991 E.C.R. I-05357.
5. *BVerfGE 37, 271* («Solange I» case, 1974).
6. *BVerfGE 72, 339* (Wuensche Handelsgesellschaft «Solange II» case, 1986).
7. *Soering v. United Kingdom*, 161 E.C.H.R. (Ser. A) (1989).
8. *Ireland v. United Kingdom*, 1 E.C.H.R. (Ser. A no 25) (1978).
9. *Vlastimir Borcka and others v. Belgium and others*, 44 E.C.H.R. SE5 (2007).
10. Pernice, Ingolf. *The Treaty of Lisabon: Multilevel Constitutionalism in Action* / Ingolf E. A. Pernice // *Columbia Journal of European Law*. – Vol. 15. – No 3. – 2009. – P. 349 – 407.

11. Райнер Арнольд. Юридичні наслідки приєднання Європейського Союзу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. / Арнольд Райнер // *Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України)* / за ред. Головіна А.С. ; вст. слово і заг. ред. проф. Мартиненка П.Ф., Кампа В.М. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – С. 68 – 80.
12. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344.
13. Грицаєнко Л.Л. Юридичні механізми приєднання Європейського Союзу до Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод / Л.Л. Грицаєнко // *Науковий вісник Чернівецького університету*. – 2011. – Вип. 597. *Правознавство*. С. 59 63.
14. Бірмонтъене Т. Значення судового конституційного контролю для розвитку права / Т. Бірмонтъене // *Вісник Конституційного Суду України*. – 2013. № 3. – С. 130-145.

15. Савчин М. Конвенция о защите прав человека и основоположных свобод 1950 года и Конституционный Суд Украины (отдельные аспекты международно-конформного толкования Конституции Украины) / В. Кампо, М. Савчин, Н. Сергиенко // Вестник Конституционного Суда Республики Беларусь. – 2010. № 3. – С. 144–156.
16. Паліюк В.П. Місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у праві Європейського Союзу / В.П. Паліюк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eurolaw.org.ua/publications/ukrainian-journal-of-european-studies/5-2011/49-2011-12-29-15-12-45>
17. Європейська соціальна хартія (переглянута) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_062
18. Хартія основоположних прав Європейського Союзу [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_524
19. Pernice Ingolf. La Rete Europea di Costituzione – Der Europaeische Verfassungverbund und die Netzwerktheorie / Ingolf Pernice // Zeitschrift fuer auslaendisches oeffentliches Recht und Voelkerrecht. – 2010 – No. 70. – S. 51 71.
20. Petersen Niels. Determining the Domestic Effect of International Law through the Prism Legitimacy / Niels Petersen // Zeitschrift fuer auslaendisches oeffentliches Recht und Voelkerrecht. – 2012 – No. 72. – S. 223 259.
21. European Court of Justice, Opinion 2/13 on the Court (Full Court), 18 December, 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:62013CV0002&from=FR>

Constitutional Protection of Human Rights and Problems of Competition of Jurisdictions

Summary

In the article analyzes the phenomenon of cross-jurisdiction in terms of the constitutional protection of human rights in the context of the Association Agreement Ukraine with the EU. The mechanism of cross-jurisdiction based on the methodology of legal pluralism in the triangle of the European Court of Justice constitutional courts European Court of Human Rights. Multilevel constitutionalism provides for several levels of jurisdiction, which leads to their competition and special mechanisms of judicial review – European Court of Justice, Constitutional Courts or similar institutions Supreme (cassation) courts. If national courts are obliged to comply with the requirements of EU law, which has primacy in relation to national law, the ECHR and the ECtHR case law applicable national constitutional courts in accordance with the method of constitutional interpretation conformal provisions of the Convention as an international treaty. In general, national constitutional courts respect the case law of the ECHR, but take into account national constitutional traditions and legal values. The role of the constitutional traditions and values in the law in dealing with conflicts arising from multilevel and competition of jurisdiction in the light of the jurisprudence of the European Court of Justice.